

TAAKNEHTIVAA SUUNTAUSTA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIASSA

„Rabotshaja Myslin” toimitus on julkaissut „Rabotshaja Myslin” erillisliitteen” (syyskuu 1899) haluten „hävittää kaikki ne lukuisat väärinkäsitykset ja epämääräisyydet, joita on olemassa „Rabotshaja Myslin” suuntaukseen nähden (esimerkiksi sen tapaiset, että me „kiistämme” „politiikan””. (Toimitukselta.) Meitä ilahduttaa suuresti se, että „Rabotshaja Mysl” vihdoinkin asettaa avoimesti ohjelmakysymykset, joista se ei tähän saakka ole tuntunut haluavan tietää mitään, mutta protestoimme jyrkästi sitä vastaan, että „Rabotshaja Myslin” suunta olisi Venäjän etumaisten työläisten suunta” (kuten toimitus samassa yhteydessä sanoo). Ei, jos „Rabotshaja Myslin” toimitus haluaa kulkea sitä tietä, mikä on viitoitettu (toistaiseksi vain *viitoitettu*) mainitussa julkaisussa, niin se merkitsee, että toimitus käsittää väärin sen ohjelman, jonka Venäjän sosialidemokratian perustajat ovat laatineet ja jota kaikki Venäjällä toimineet venäläiset sosialidemokraatit ovat tähän saakka pitäneet ohjeenaan; se merkitsee, että toimitus astuu *askeleen taaksepäin* siihen teoreettiseen ja käytännölliseen kehitystasoon verraten, minkä Venäjän sosialidemokratia on jo saavuttanut.

„Rabotshaja Myslin” suunta esitetään „Erillisliitteen” johtavassa kirjoituksessa „Tosiolomme” (allekirjoituksena R. M.). Tämä kirjoitus meidän nyt onkin käsiteltävä mitä suurimmalla yksityiskohtaisuudella.

Jo heti kirjoituksen alusta selviää, että R. M. kuvailee yleensä „tosiolojamme” ja eritoten työväenliikettämme *suorastaan väärin*, hänen käsityksensä työväenliikkeestä osoittautuu äärettömän ahtaaksi ja hän pyrkii olemaan

näkemättä niitä työväenliikkeen korkeimpia muotoja, jotka se on jo kehittänyt Venäjän sosialidemokraattien johdolla. Tosiaankin: „työväenliikkeellämme”, sanoo R. M. aivan kirjoituksen alussa, „on mitä moninaisimpien organisaatiomuotojen alkeisituja” lakkoyhdistyksistä alkaen aina julkiisiin (laillisesti sallittuihin) yhdistyksiin saakka.— Ja siinäkö kaikki? — kysyy lukija ymmällä. Eikö R. M. todellakaan ole huomannut Venäjällä mitään työväenliikkeen *korkeampia*, edistyneempiä organisaatiomuotoja? Nähtävästi hän ei halua huomata niitä, koskapa heti seuraavalla sivulla hän toistaa väitteensä vieläkin jyrkemmässä muodossa: „Liikkeen tämän hetken tehtävinä, Venäjän työläisten todellisenä työväenasiana”, sanoo hän, „on parantaa omaa asemaansa *kaikin mahdollisin keinoin*”, ja näiksi keinoiksi luetellaan taaskin *vain* lakkojärjestöt ja julkiset yhdistykset! Siis Venäjän työväenliike *rajoittuu* muka vain lakkoihin ja laillisiin yhdistyksiin! Mutta sehän on suoranaista *valhetta!* Venäjän työväenliike perusti jo 20 vuotta sitten laajakantoisemman organisaation ja asetti laajakantoisempia tehtäviä (sanomme siitä heti yksityiskohtaisemmin). Venäjän työväenliike on luonut sellaiset järjestöt kuin Pietarin⁸⁷ ja Kievin⁸⁸ „Taisteluliitot”, Juutalaisten työväenliiton⁸⁹ y.m. Tosin R. M. sanoo, että juutalaisen työväen liikkeellä on „erikoinen poliittinen luonne”, että se on poikkeuksena. Mutta se ei taaskaan ole totta, sillä jos Juutalaisten työväenliitto olisi „erillisenä”, niin se *ei olisi liittynyt yhteen* useiden venäläisten järjestöjen kanssa eikä olisi ollut perustamassa „Venäjän sosialidemokraattista työväenpuoluetta”. Tämän puolueen perustaminen on suuri edistysaskel Venäjän työväenliikkeessä *työväenliikkeen yhdistämiseksi* Venäjän vallankumoukselliseen liikkeeseen. Tämä askel todisti selvästi, että Venäjän työväenliike *ei rajoitu* vain lakkoihin ja lainsallimiin yhdistyksiin. Kuinka on saattanut käydä niin, että „Rabotshaja Mysliin” kirjoittelevat venäläiset sosialistit eivät halua nähdä tätä askelta, eivät halua ymmärtää sen merkitystä?

Näin on käynyt siitä syystä, että R. M. ei ymmärrä Venäjän työväenliikkeen suhdetta sosialismiin ja vallankumoukselliseen liikkeeseen Venäjällä eikä Venäjän työväenluokan poliittisia tehtäviä. „Liikkeemme suunnan kuvaavimpana osoittimena”, kirjoittaa R. M., „ovat tietysti ne vaatimukset, joita työläiset esittävät”. Me kysymme, miksei *liikkeemme*

osoittimiksi lasketa *sosialidemokraattien* ja sosialidemokraattisten järjestöjen vaatimuksia? Millä perusteella *R. M.* erottaa työväen vaatimukset Venäjän sosialidemokraattien vaatimuksista? Ja *R. M.* tekee tuon eron kauttaaltaan koko kirjoituksessaan, samoin kuin „Rabotshaja Myslin” toimitus yleensä tekee sen lehtensä joka numerossa. Selittääksemme tämän „Rabotshaja Myslin” virheen meidän on selitettävä yleinen kysymys *sosialismin* suhteesta *työväenliikkeeseen*. Kaikissa Euroopan maissa sosialismi ja työväenliike ovat alussa olleet erillään toinen toisistaan. Työläiset taistelivat kapitalisteja vastaan, järjestivät lakkoja ja liittoja, mutta sosialistit olivat syrjässä työväenliikkeestä, loivat oppeja, jotka arvostelivat nykyistä kapitalistista, porvarillista yhteiskuntajärjestelmää ja vaativat tämän järjestelmän vaihtamista toiseen, korkeampaan sosialistiseen järjestelmään. Tämä työväenliikkeen irrallisuus sosialismista teki niin toisen kuin toisenkin heikoksi ja vajavaiseksi: sosialistien opit, irrallisina työväen taistelusta, jäivät vain utopioiksi, hyvää tarkoittaviksi toivomuksiksi, joilla ei ollut vaikutusta todelliseen elämään; työväenliike pysyi vähäisenä, hajallisena, saamatta poliittista merkitystä, vailla sen ajan edistykseisen tieteen valoa. Sen tähden me huomaamme kaikissa Euroopan maissa yhä voimakkaammin ja voimakkaammin ilmenneen pyrkimystä *yhdistää* sosialismi ja työväenliike yhtenäiseksi *sosialidemokraattiseksi* liikkeeksi. Tämän yhdistymisen vaikutuksesta työläisten luokkataistelu muuttuu *proletariaatin tietoiseksi taisteluksi*, jota proletariaatti käy vapautuakseen omistavien luokkien harjoittamasta riistosta, kehkeytyy sosialistisen työväenliikkeen korkein muoto: *työväen itsenäinen sosialidemokraattinen puolue*. Sosialismin suuntaaminen yhteen työväenliikkeen kanssa on *K. Marxin* ja *Fr. Engelsin* suurin ansio: he loivat sellaisen vallankumouksellisen teorian, joka selitti tämän yhtymisen välttämättömyyden ja asetti sosialistien tehtäväksi proletariaatin luokkataistelun organisoimisen.

Asioiden kulku on ollut aivan samanlainen Venäjälläkin. Meilläkin sosialismi oli hyvin kauan, monien vuosikymmenien ajan *erillään* työläisten taistelusta kapitalisteja vastaan, työväen lakoista y.m. Toisaalta sosialistit eivät ymmärtäneet *Marxin* teoriaa, pitivät sitä Venäjälle soveltumattomana; toisaalta Venäjän työväenliike oli vielä aivan alkimuodossaan. Kun vuonna 1875 muodostettiin „Etelä-

Venäjän työväenliitto” ja vuonna 1878 „Pohjois-Venäjän työväenliitto”, niin nämä työväenjärjestöt olivat sivussa Venäjän sosialistien suunnasta; nämä työväenjärjestöt vaativat poliittisia oikeuksia kansalle, halusivat käydä taistelua näiden oikeuksien puolesta, kun taas Venäjän sosialistit luulivat silloin virheellisesti poliittisen taistelun olevan perääntymistä sosialismista. Mutta Venäjän sosialistit eivät pysähtyneet tähän kehittymättömään, virheelliseen teoriaansa. He kulkivat eteenpäin, omaksuivat Marxin teorian, kehittivät Venäjän oloihin soveltua työväensosialismin teorian, Venäjän sosialidemokraattien teorian. Venäjän sosialidemokratian perustaminen on „Työn vapautus” ryhmän, Plehanovin, Axelrodin ja heidän ystäviensä suurin ansio*. Venäjän sosialidemokratian perustamisesta (v. 1883) lähtien on Venäjän työväenliike kaikissa laajemmissa ilmauksissaan suoranaisesti lähentynyt Venäjän sosialidemokraatteja, pyrkinyt yhtymään heihin. „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen” perustaminen (keväällä 1898) merkitsee mitä suurinta askelta eteenpäin tuota yhdistymistä kohti. Nykyään Venäjän kaikkien sosialistien ja Venäjän kaikkien tietoisien työläisten päätehtävänä on tämän yhdistymisen varmentaminen, „Sosialistisen työväenpuolueen” lujittaminen ja järjestäminen. Ken ei halua välittää tästä yhdistymisestä, ken pyrkii keino-tekoisesti tekemään jonkin eron työväenliikkeen ja sosialidemokratian välillä Venäjällä, hän ei tuota hyötyä, vaan *vahinkoa* työväensosialismin ja työväenliikkeen asialle Venäjällä.

Menkäämme edelleen. „Mitä tulee laajoihin vaatimuksiin”, kirjoittaa R. M., „poliittisiin vaatimuksiin, niin ainoastaan Pietarin kutomotyöläisten vaatimuksissa... vuonna 1897 näemme työläistemme ensimmäisen kerran ja vielä puutteellisen tietoisesti asettavan tuollaisia laajoja poliittisia vaatimuksia”. Meidän on taaskin sanottava, että se on *kerrassaan väärin*. Julkaistessaan moisia fraaseja „Rabotshaja Myslin” toimitus osoittaa ensiksikin sosialidemokraatille anteeksiantamatonta Venäjän vallankumousliikkeen ja työväenliikkeen historian unohtamista, ja toiseksi anteeksiantamattoman ahdasta työväenasian käsittämistä. Venäjän

* Venäläisen sosialismin ja Venäjän työväenliikkeen yhdistymistä on historiallisesti kuvattu erään toverimme kirjasessa „Punainen lippu Venäjällä. Katsaus Venäjän työväenliikkeen historiaan”. Tämä kirjanen ilmestyy kohdakkoin painosta⁹⁰.

työläiset ovat esittäneet laajoja poliittisia vaatimuksia niin Pietarin taisteluliiton vappujulistuksessa vuonna 1898 kuin sanomalehdissä „Sankt-Peterburgski Rabotshi Listok” ja „Rabotshaja Gazeta”, jonka Venäjän sosialidemokraattien etumaiset järjestöt vuonna 1898 tunnustivat „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen” viralliseksi äänenkannattajaksi. Jättäen tämän huomioon ottamatta „Rabotshaja Mysl” ottaa takapakkia ja osoittaa täysin oikeaksi sen mielipiteen, ettei se edusta etumaisia työläisiä, vaan proletariaatin alimpia, kehittymättömiä kerroksia (*R. M.* itse viittaa kirjoituksessaan siihen, että „Rabotshaja Myslille” on jo huomautettu tästä seikasta). Proletariaatin alimmat kerrokset eivät tunne Venäjän vallankumousliikkeen historiaa, eikä *R. M.*:kään sitä tunne. Proletariaatin alimmat kerrokset eivät ymmärrä työväenliikkeen ja sosialidemokratian välistä suhdetta, eikä *R. M.*:kään ymmärrä tuota suhdetta. Minkä tähden Venäjän työläiset eivät 90-luvulla muodostaneet omia erikoisia sosialisteista erillään olevia järjestöjään, kuten 70-luvulla? Minkä tähden he eivät esittäneet poliittisia vaatimuksiaan erikseen sosialisteista? *R. M.* selittää tämän nähtävästi sillä, että „Venäjän työläiset ovat vielä kovin heikosti valmistuneita siihen” (hänen kirjoituksestaan, s. 5), mutta tällaisella selityksellään hän vain vielä kerran vahvistaa sen mielipiteen, että hänellä on oikeus puhua ainoastaan proletariaatin alimpien kerrosten edustajana. Työväen alimmat kerrokset eivät 90-luvulla olleen liikkeen aikana tajunneet liikkeen poliittista luonnetta. Mutta siitä huolimatta kaikki tietävät (ja *R. M.* itsekin mainitsee sen), että 90-luvun työväenliike sai suuren poliittisen merkityksen. Näin kävi siksi, että, kuten kaikkialla ja aina, liikkeen luonteen määräsivät valveutuneimmat työläiset, joita työläisjoukot seurasivat sen tähden, että he olivat todistaneet niille valmeutensa ja kykynsä palvella työväenasiaa, että he olivat osanneet hankkia niiden täydellisen luottamuksen. Ja nämä eturivin työläiset olivat sosialidemokraatteja; monet heistä olivat ottaneet jopa henkilökohtaisesti osaa narodnajavoljalisten ja sosialidemokraattien välisiin kiistoihin, jotka olivat luonteenomaista Venäjän vallankumousliikkeelle siirtyäessä talonpoikaisesta ja salaliittolaismaisesta sosialismista työväensocialismiin. Siksi onkin ymmärrettävää, minkä vuoksi nämä eturivin työläiset eivät nyt syrjäytyneet sosialisteista ja vallankumouksellisista erikoisiin järjestöi-

hinsä. Tällaisessa syrjäytymisessä oli järkeä, ja se oli välttämätöntä silloin, kun sosialismi pysytteli syrjässä työväenliikkeestä. Tällainen syrjäytyminen olisi ollut mahdotonta ja järjetöntä, kun kerran valveutuneet työläiset näkivät edessään työväensocialismin ja *sosialidemokraattiset järjestöt*. Valveutuneiden työläisten *yhtyminen* sosialidemokraattisiin järjestöihin on ollut aivan luonnollista ja kiertämätöntä. Tämä oli tulos siitä suuresta historiallisesta tosiasiasta, että 90-luvulla Venäjällä kohtasivat toisensa kaksi syvällistä yhteiskunnallista liikettä: toinen työväenluokan vaistonvarainen kansanliike, ja toinen — yhteiskunnallisen ajattelun liike Marxin ja Engelsin teorian puoleen, sosialidemokratian oppia kohti.

Miten äärettömän ahtaasti „Rabotshaja Mysl” käsittää poliittisen taistelun, se näkyy seuraavasta. Laajoista poliittisista vaatimuksista puhuessaan R. M. kirjoittaa: „Mutta sitä varten, että työläiset voisivat käydä tällaista poliittista taistelua täysin tietoisesti ja itsenäisesti, on välttämätöntä, että työväenjärjestöt itse kävisivät sitä ja että nämä työläisten poliittiset vaatimukset nojautuisivat heidän omiin tietoihinsa yleisiin poliittisiin tarpeisiin ja hetken etuihin” (huomaa tämä!), „että nämä vaatimukset olisivat työväen (ammattikunnallisten) järjestöjen omia, todella niiden yhteisesti laatimia ja niin ikään työväenjärjestöjen yhteisesti oma-aloitteisesti esittämiä vaatimuksia”... Ja edelleen seuraa selitys, että työläisten lähimmiksi poliittisiksi yleisvaatimuksiksi jäävät yhä vielä toistaiseksi (!!) 10-tuntinen työpäivä ja 2.VI.1897 annetulla lailla poistettujen pyhäpäivien palauttaminen.— Ja tämän jälkeen „Rab. Myslin” toimitus saattaa vielä ihmetellä, että sitä syytetään politiikan kieltämisestä! Eikö juuri tuo, että politiikka typistetään ammattikunnallisten liittojen taisteluksi erinäisten reformien puolesta, ole politiikan kieltämistä? Eikö se ole kieltäytymistä siitä koko maailman sosialidemokratian perusvelvoituksesta, että sosialidemokraattien on pyrittävä organisoimaan proletariaatin luokkataistelu työväen itsenäiseksi poliittiseksi puolueiksi, jotka taistelevat demokratian puolesta pitäen sitä *keinona*, minkä avulla proletariaatti valtaa poliittisen vallan ja rakentaa sosialistisen yhteiskunnan? Uusimmat sosialidemokratismien väärentäjämme eräänlaisella äärettömällä kevytmielisyydellä heittävät yli laidan kaiken sen, mikä on kallista sosialidemokraateille ja mikä

antaa oikeuden pitää työväenliikettä maailmanhistoriallisena liikkeenä. He eivät välitä siitä, että eurooppalaisen sosialismin ja eurooppalaisen demokratian vuosisatainen kokemus opettaa, että on välttämättä pyrittävä muodostamaan työväen itsenäisiä poliittisia puolueita. He eivät välitä siitä, että sosialismin yhdistäminen työväenliikkeeseen, suurten yhteiskunnallisten ja poliittisten ihanteiden yhdistäminen proletariaatin luokkataisteluun on Venäjän vallankumousliikkeen pitkällisen ja vaikean kehitystien tulosta. He eivät välitä siitä, että Venäjän valvutuneet työläiset ovat jo laskeneet perustan „Venäjän sosialidemokraattiselle työväenpuolueelle”. Alas kaikki se! Vapauttakaamme itsemme liian laveasta aatteellisesta lastista sekä liian painavasta ja vaativasta historian kokemuksesta,— ja „jääkööt toistaiseksi” jäljelle vain ammattikunnalliset liitot (joiden muodostamisen mahdollisuutta Venäjällä ei toistaiseksi vielä ole millään todistettu, ellei oteta huomioon julkisia yhdistyksiä), laatikoot nämä ammattikunnalliset liitot sitten „omaloitteisia” vaatimuksia, „hetken” vaatimuksia, pienten ja vähäisten reformien vaatimuksia! Mitä tämä oikein on? Tämähän on jotain taannehtivan liikkeen saarnaamista! Tämähän on jotain sosialismin hävittämisen propagoimista!

Ja huomatkaa, ettei „Rabotshaja Mysl” esitä ainoastaan sitä ajatusta, että paikalliset järjestöt itse kehittelisivät paikallisia taistelumuotoja ja paikallisia agitaation aiheita, menettelytapoja y.m.— sitä ajatusta ei kukaan ryhtyisi vastustamaan. Venäjän sosialidemokraatit eivät ole koskaan esittäneet vähäisimpiäkään vaatimuksia työläisten itsenäisyyden rajoittamiseksi siinä suhteessa. Ei, „Rabotshaja Mysl” haluaa *kerrassaan työntää syrjään* Venäjän proletariaatin suuret poliittiset tehtävät ja rajoittaa „toistaiseksi” „vain” „hetken etuihin”. Tähän saakka Venäjän sosialidemokraatit ovat halunneet nojautumalla jokaiseen hetken vaatimukseen ja agiteeraamalla sen puolesta organisoida proletariaatin itsevaltiudenvastaista taistelua varten, mikä on sen lähin päämäärä. Nyt „Rabotshaja Mysl” haluaa *rajoittaa* proletariaatin taistelun pikku taisteluksi pikku vaatimusten puolesta. Tietäen hyvin sen, että hän poikkeaa koko Venäjän sosialidemokratian mielipiteistä, R. M. antaa „Rabotshaja Myslin” syyttäjille seuraavan vastauksen. Sanotaan, että tsarismien kukistaminen on Venäjän työväenliikkeen lähin tehtävä. Nimenomaan minkälaisen työväenliik-

keen, kysyy *R. M.*, „lakkoliikkeenkö? apukassayhdistyksenkö? työväenkerhojenko?” (kirjoituksen 5. sivu). Siihen me vastaamme hänelle: puhukaa vain omasta itsestänne, omasta ryhmästänne, sen edustamien jonkin paikkakunnan proletariaatin alemmista kerroksista, mutta älkää rohjetko puhua Venäjän eturivin työläisistä! Proletariaatin takapajuisimmat ainekset eivät useinkaan tiedä sitä, että vain vallankumouksellinen puolue voi käydä taistelua itsevaltiuden kukistamiseksi. *R. M.* ei myöskään tiedä sitä. Mutta Venäjän eturivin työläiset tietävät sen. Proletariaatin takapajuisimmat ainekset eivät useinkaan tiedä sitä, ettei Venäjän työväenliike rajoitu lakkotaisteluun, apukassayhdistyksiin eikä työläiskerhoihin, että Venäjän työväenliike on jo kauan pyrkinyt järjestymään vallankumoukselliseksi puolueeksi ja todistanut tämän pyrkimyksensä käytännössä. *R. M.* ei myöskään tiedä sitä. Mutta Venäjän eturivin työläiset tietävät sen.

R. M. koettaa esittää sen, ettei hän käsitä ollenkaan sosialidemokratismia, muka erikoiseksi käsitykseksi „meidän tosioloistamme”. Tarkastelkaamme lähemmin hänen mieliteitään tästä asiasta.

„Emme ryhdy tässä selittelemään itse käsitystä itsevaltiudesta...— kirjoittaa *R. M.*— ... edellyttäen, että jokaisella keskustelukumppanillamme on mitä selvin ja täsmällisin käsitys sellaisista asioista”. Tulemme heti huomaamaan, että *R. M.*:llä itsellään on äärimmäisen epätarkka ja epäselvä käsitys sellaisista asioista, mutta panemme ensin vielä merkille erään seikan. Kuuluvatko työläiset *R. M.*:n keskustelukumppaneihin? Tietysti kuuluvat. Mutta jos niin on laita, niin mistä he sitten voivat saada selvimmän käsityksen itsevaltiudesta? Ilmeisesti sitä varten tarvitaan mitä laajinta ja systemaattisinta poliittisen vapauden aatteiden propagointia yleensä, tarvitaan agitaatiota, joka sitoisi jokaiseen poliisiväkivallan ja virkamiessorron erilliseen ilmaukseen „selvän käsityksen” (työläisten tietoisuudessa) itsevaltiudesta. Tämä lienee selvää. Mutta jos niin on laita, niin voiko pelkkä paikallinen propaganda ja agitaatio itsevaltiutta vastaan olla menestyksellistä? eiköhän ole ehdottoman välttämätöntä *organisoida* se yhtenäiseksi suunnitelmalliseksi toiminnaksi kautta koko Venäjän? toisin sanoen yhden puolueen toiminnaksi? Minkä takia *R. M.* ei mainitse Venäjän työväenliikkeen lähimpien tehtävien luvussa itsevaltiudenvastaisen systemaattisen propagandan ja agitaation

järjestämisen tehtävää? Vain sen takia, että hänellä on mitä *epätarkin* ja *epäselvin* käsitys Venäjän työväenliikkeen ja Venäjän sosialidemokratian tehtävistä.

Edelleen *R. M.* siirtyy selittämään sitä, että itsevaltius on ääretön „persoonallinen voima” (sotilaalliseen tapaan äkseerattu byrokraatia) ja ääretön „taloudellinen voima” (rahavarat). Pysähtymättä hänen selityksensä „epätarkkoihin” puoliin (ja siinä on paljon „epätarkkaa”), siirrymme suoraan pääasiaan:

„Joten siis, — *R. M.* kysyy Venäjän sosialidemokratialta, — kehoitetaanko venäläisiä työläisiä ottamaan tällä hetkellä nykyisten (alkioasteella olevien) järjestöjensä ensimmäiseksi ja lähimmäksi tehtäväksi tämän persoonallisen voiman kukistaminen ja tuon taloudellisen voiman kaappaaminen? (vallankumouksellisista, jotka sanovat, että etumaisten työläisten kerhojen on otettava tämä tehtävä suorittaakseen, emme edes puhu)”.

Hieromme hämmästyneinä silmiämme ja luemme tämän hirmuisen kohdan yhä uudelleen kahteen ja kolmeen kertaan. Emmekö sittenkin ole erehtyneet? Ei, emme ole erehtyneet: *R. M. ei todellakaan tiedä, mitä sanotaan itsevaltiuden kukistamiseksi.* Se on uskomalonta, mutta totta. Ja voitaisiko sitä enää pitää uskomattomana *R. M:n* osoittaman ajatuksen sekavuuden jälkeen?

R. M. sekoittaa toisiinsa vallananastuksen, jonka suorittavat vallankumoukselliset, ja vallankumouksellisten toimesta tapahtuvan itsevaltiuden kukistamisen.

Venäjän entiset vallankumoukselliset (narodnajavoljalaiset) pyrkivät anastamaan vallan vallankumouksellisen puolueen käsiin. Anastettuaan vallan „puolue kukistaisi” itsevaltiuden „persoonallisen voiman”, ajattelivat he, t.s. asettaisi virkamiesten tilalle omat asiamiehensä, „kaappaisi sen taloudellisen voiman”, t.s. kaikki valtion rahavarat, ja suorittaisi yhteiskunnallisen kumouksen. Narodnajavoljalaiset (vanhat) pyrkivät todellakin itsevaltiuden „persoonallisen voiman kukistamiseen ja sen taloudellisen voiman kaappaamiseen”, jos käytämme *R. M:n* tapaan noita kömpelöjä sanontoja. Venäjän sosialidemokraatit nousivat päättävästi vastustamaan tuollaista vallankumouksellista teoriaa. Plehanov arvosteli sitä armottomasti teoksissaan „Sosialismi ja poliittinen taistelu” (1883) ja „Erimielisyytemme” (1885) ja osoitti venäläisille vallankumouksellisille heidän

tehtävänsä: vallankumouksellisen työväenpuolueen muodostaminen, jonka lähimpänä päämääränä on oltava absolutismin kukistamisen. Mutta mitä on absolutismin kukistaminen? Jotta se voitaisiin selittää R. M:lle, on ensin vastattava kysymykseen: mitä on itsevaltius? Itsevaltius (absolutismi, rajoittamaton monarkia) on sellainen hallitusmuoto, jolloin korkein valta kuuluu kokonaan ja jakamattomasti (rajoittamatta) tsaarille. Tsaari laatii lait, nimittää virkamiehet, kokoaa ja kuluttaa kansan rahat ilman, että kansa osallistuu mitenkään lainlaadintaan ja hallinnan valvontaan. Itsevaltius on siten virkamiesten ja poliisin omavaltaisuutta ja kansan oikeudettomuutta. Tästä oikeudettomuudesta kärsii koko kansa, mutta omistavilla luokilla (varsinkin rikkailla tilanherroilla ja kapitalisteilla) on erittäin voimakas vaikutus virkamieskuntaan. Työväenluokka sen sijaan kärsii kaksinkertaisesti: sekä koko Venäjän kansan oikeudettomuudesta että kapitalistien harjoittamasta työväen sorrosta, kapitalistien, jotka pakoittavat hallituksen palvelemaan heidän etujaan.

Mitä sitten merkitsee absolutismin kukistaminen? Se merkitsee tsaarin luopumista rajoittamattomasta vallasta; sitä, että kansalle myönnetään oikeus valita edustajansa laatimaan lakeja, valvomaan virkamiesten toimia, valvomaan valtion varojen keräämistä ja kuluttamista. Sellaista hallitusmuotoa, jolloin kansa osallistuu lainlaadintaan ja hallintaan, sanotaan *perustuslailliseksi* hallitusmuodoksi (perustuslaki = laki kansanedustajain osallistumisesta lainlaadintaan ja valtion hallintaan). Itsevaltiuden kukistaminen merkitsee siis itsevaltaisen hallitusmuodon vaihtamista perustuslailliseen hallitusmuotoon. Näin muodoin itsevaltiuden kukistamiseksi ei siis tarvita mitään „persoonallisen voiman kukistamista eikä taloudellisen voiman kaappaamista”, vaan sitä varten tsaarin hallitus on pakoitettava luopumaan rajoittamattomasta vallastaan sekä kutsumaan kansan edustajista koolle zemski sobor perustuslain laatimista varten („valloittettava demokraattinen” [kansanvaltainen, kansan etujen mukaisesti laadittu] „perustuslaki”, kuten „Työn vapautus” ryhmän vuonna 1885 julkaisemassa Venäjän sosialidemokraattien ohjelma- luonnoksessa sanotaan).

Miksi itsevaltiuden kukistamisen pitää olla Venäjän työväenluokan ensimmäisenä tehtävänä? Siksi, että

itsevaltiuden oloissa työväenluokka ei voi kehittää laajaksi taisteluaan, se ei voi valloittaa itselleen mitään kestäviä asemia enempää taloudellisella kuin poliittisellakaan alalla, se ei voi luoda lujia joukkojärjestöjä, nostaa kaikkien työtekevien joukkojen eteen yhteiskunnallisen vallankumouksen lippua eikä opettaa niitä taistelemaan sen puolesta. Vain poliittisen vapauden oloissa on mahdollista koko työväenluokan päättävä taistelu porvaristoluokkaa vastaan, ja tämän taistelun lopullisena päämääränä on se, että proletariaatti valloittaa poliittisen vallan ja organisoii sosialistisen yhteiskunnan. Juuri se, että järjestynyt ja pitkällisen taistelukoulutuksen saanut proletariaatti valtaa poliittisen vallan, onkin todella oleva porvarillisen hallituksen „persoonallisen voiman kukistamista ja sen taloudellisen voiman kaappaamista”, mutta *tuota* vallananastusta Venäjän sosialidemokraatit eivät ole koskaan asettaneet Venäjän työläisten lähimmäksi tehtäväksi. Venäjän sosialidemokraatit ovat aina sanoneet, että vain poliittisen vapauden oloissa, vain käymällä laajaa joukkotaistelua Venäjän työväenluokka saattaa luoda organisaatiot tätä sosialismin lopullista voittoa varten.

Mutta millä tavalla Venäjän työväenluokka voi suistaa maahan itsevaltiuden? Tekevähän näet „Rabotshaja Myslin” toimittajat pilaa jopa „Työn vapautus” ryhmästäkin, joka on perustanut Venäjän sosialidemokratian ja sanonut ohjelmassaan, että „taistelemaan itsevaltiutta vastaan ovat velvollisia yksinpä nekin työläiskerhot, jotka ovat nykyään Venäjän tulevan työväenpuolueen alkioina”. „Rabotshaja Myslistä” (ks. sen 7. n:roa ja käsiteltävänä olevaa kirjoitusta) se tuntuu naurettavalta: itsevaltiuden kukistaminen — työläiskerhojen voimilla! Kysymme vastaukseksi siihen „Rabotshaja Myslin” toimittajilta: kenelle te nauratte? Te nauratte itsellenne! „Rabotshaja Myslin” toimittajat valittavat sitä, että Venäjän sosialidemokraatit polemisoiivat heitä vastaan *epätoverillisesti*. Lukijat itse päätelköt, millä taholla me havaitsemme epätoverillista polemiikkia: Venäjän vanhojen sosialidemokraattienko taholla, jotka ovat esittäneet selvästi mielipiteensä ja sanovat suoraan, minkälaisia ovat „nuorten” katsomukset ja minkä takia he pitävät niitä virheellisinä; — vaiko „nuorten” taholla, jotka *nimeämättä* vastustajiaan piikittelevät nurkan takaa milloin „Tshernyshevskiiä käsittelevän saksalaisen kirjan tekijää”

(Plehanovia, sekoittaen hänet sitä paitsi ilman pienintäkään aihetta eräisiin legaalisiin kirjailijoihin), milloin „Työn vapautus” ryhmää, siteeraten *vääristellen* otteita sen ohjelmasta ja esittämättä sen vastapainoksi omaa, edes jossain määrin selvää ohjelmaansa. Niin! Me tunnustamme toveruuden velvoitukset, velvoituksen kannattaa kaikkia tovereita, velvoituksen olla kärsivällisiä tovereitten mielipiteisiin nähden, *mutta meidän toverivelvoituksemme johtuu velvollisuuksista Venäjän ja kansainvälistä sosialidemokratiaa kohtaan, eikä päinvastoin*. Emme me sen takia tunnusta itsellämme olevan toverillisiä velvoituksia „Rabotshaja Mysliä” kohtaan, että sen toimittajat ovat tovereitamme, vaan me pidämme „Rabotshaja Myslin” toimittajia toverinamme vain siksi ja sikäli, mikäli he toimivat Venäjän (ja siis myöskin kansainvälisen) sosialidemokratian riveissä. Ja siksi, jos me olemme vakuuttuneita, että „toverit” perääntyvät sosialidemokraattisesta ohjelmasta, että „toverit” kaventavat ja vääristelevät työväenliikkeen tehtäviä, niin silloin me katsomme *velvollisuudeksemme* lausua vakuumuksemme julki täysin selvästi ja jättämättä mitään sanomatta!

Sanoimme äsken, että „Rabotshaja Myslin” toimittajat vääristelevät „Työn vapautus” ryhmän mielipiteitä. Lukija päätelköön itse. „Meidän on vaikea ymmärtää niitä tovereitamme”, kirjoittaa *R. M.*, „jotka pitävät „työn vapautamis”-ohjelmaansa ilman muuta vastauksena kysymykseen: „mistä otetaan voimia itsevaltiudenvastaista taistelua varten?” (toisessa paikassa: „parhaimpana itsevaltiuden kukistamiskeinona vallankumouksellisemme pitävät työläisten liikettä”). Avatkaa Venäjän sosialidemokraattien ohjelmaluonnos, jonka „Työn vapautus” ryhmä julkaisi 1885 ja jonka P. B. Axelrod on painattanut uudelleen kirjassaan „Kysymykseen Venäjän sosialidemokratian nykyisistä tehtävistä ja taktiikasta” (Geneve, 1898), niin huomaatte, että ohjelman *pohjaksi* on asetettu työn täydellinen vapauttaminen pääoman sorrosta, kaikkien tuotantovälineiden siirtäminen yhteiskunnalliseen omistukseen, poliittisen vallan valtaaminen työväenluokalle ja vallankumouksellisen *työväenpuolueen* muodostaminen. Selvää on, että *R. M.* vääristelee tätä ohjelmaa, että hän *ei halua* ymmärtää sitä. Hän takertuu kirjasen alussa oleviin P. B. Axelrodin sanoihin, kohtaan, missä tämä on sanonut,

että „Työn vapautus” ryhmän ohjelma „oli vastauksena” kysymykseen: mistä otetaan voimia itsevaltiudenvastaista taistelua varten? Mutta sehän on *historiallinen tosiasia*, että „Työn vapautus” ryhmän ohjelma oli vastauksena tuohonkin Venäjän vallankumouksellisten kysymykseen, tuohonkin koko Venäjän vallankumousliikkeen kysymykseen. Ja kun „Työn vapautus” ryhmän ohjelma antoi vastauksen tuohon kysymykseen, niin merkitseekö se todellakin sitä, että työväenliike oli tälle „Työn vapautus” ryhmälle vain pelkkä keino? Tämä *R. M:n* „*ymmärtämättömyyhän*” todistaa vain sitä, ettei tiedetä yleisesti tunnettuja tosiasioita „Työn vapautus” ryhmän toiminnasta.

Edelleen. Kuinka tämä „itsevaltiuden kukistaminen” saattaa olla työläiskerhojen tehtävänä. *R. M.* ei ymmärrä sitä. Avatkaa „Työn vapautus” ryhmän ohjelma: „Poliittisen taistelun pääkeinoksi työläiskerhojen taistelussa absolutismia vastaan”, sanotaan siinä, „Venäjän sosialidemokraatit katsovat työväenluokan keskuudessa suoritettavan agitaa-tion ja jatkuvan sosialististen aatteiden levittämisen sekä vallankumouksellisten järjestöjen perustamisen työväen keskuuteen. Yhtyneinä kiinteästi toinen toisiinsa yhdeksi eheäksi kokonaisuudeksi nämä järjestöt, tyytyväntä yksityisiin yhteenottoihin hallituksen kanssa, tulevat otollisella hetkellä siirtymään vitkastelematta päättävään yleishyök-käykseen sitä vastaan”. Juuri tätä taktiikkaa ovatkin nou-dattaneet venäläiset järjestöt, jotka keväällä 1898 perustivat „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen”. Ja ne ovat todistaneet sellaisten järjestöjen olevan suuren poliittisen voiman Venäjällä. Jos nämä järjestöt muodostavat yhtenäisen puolueen ja tulevat harjoittamaan laajaa agitaa-tiota rajoittamatonta hallitusvaltaa vastaan käyttäen tällöin hyväkseen kaikkia liberaalisen oppositiion aineksia, niin sellaiselle puolueelle poliittisen vapauden valtaaminen on epäilemättä oleva voimien mukainen tehtävä. Jos „Rabotshaja Myslin” toimittajien „on vaikea ymmärtää” sitä, niin meidän „ei ole vaikea” neuvoa heitä: opetelkaa, hyvät herrat, sillä sinänsä nämä asiat eivät ole lainkaan niin peräti vaikeasti käsitettävissä.

Mutta palatkaamme *R. M:*ään, jonka jätimme järkeile-mään itsevaltiudenvastaisesta taistelusta. *R. M:n* oma kanta tässä kysymyksessä kuvaa vieläkin selvemmin „Rabotshaja Myslin” uutta taannehtivaa suuntausta.

„Itsevaltiuden loppu on selvä” — kirjoittaa R. M. „...Taistelu itsevaltiutta vastaan on kaikille elinkykyisille yhteiskunta-aineksille eräänä niiden terveen kehityksen ehtona”. Tästä ehkä seuraa, saattaa lukija luulla, että taistelu itsevaltiutta vastaan on välttämätöntä myös työväenluokalle? Ei, odottakaapas. R. M:llä on oma logiikkansa ja oma terminologiansa. Sanalla taistelu, liittäessään siihen sanan „yhteiskunnallinen” (taistelu), hän käsittää jotain kerrassaan erikoista. Kuvattuaan sitä *legaalista oppositiota*, jossa Venäjän väestön monet kerrokset ovat hallitusta kohtaan, R. M. sanoo lopuksi: „Onhan sekin taistelu, jota käydään zemstvojen ja kaupunkien yhteiskunnallisen itsehallinnon puolesta, samoin kuin taistelu yhteiskunnallisen koululaitoksen puolesta ja taistelu yhteiskunnallisesta avunannosta nälkääkärsivälle väestölle j.n.e. taistelua itsevaltiutta vastaan”. „Virkamiesten itsevaltiutta vastaan käytävän yhteiskunnallisen taistelun välttämättömyys on ilmeisen selvää kaikille tietoisille edistysmielisille väestökerroksille ja -ryhmille. Enemmänkin. Tätä yhteiskunnallista taistelua, joka jonkin kummallisen väärinkäsityksen takia ei ole saanut monien Venäjän vallankumouksellisten kirjailijain myötämielistä huomiota osakseen, kuten olemme nähneet, Venäjän yhteiskuntapiirit jo käyvät eivätkä suinkaan eilisestä saakka”. „Nykyhetken kysymyksenä on se, kuinka nämä eri yhteiskuntakerrokset... voisivat käydä tätä” (huomatkaa!) „taistelua itsevaltiutta vastaan mahdollisimman hyvällä menestyksellä... Ja pääkysymyksenä meillä on: — kuinka työläistemme on käytävä tätä yhteiskunnallista (!) taistelua itsevaltiutta vastaan”...

Näissä R. M:n järkeilyissä on taaskin ruuhkautuneena mahdottoman paljon sekavuutta ja virheitä.

Ensiksikin, R. M. sekoittaa toisiinsa *legaalisen opposiition* ja taistelun itsevaltiutta vastaan, taistelun itsevaltiuden kukistamiseksi. Tämän sosialistille sallimattoman sekoituksen hän saa aikaan käyttämällä selityksittä sanontaa „taistelu itsevaltiutta vastaan”: tämä sanonta voi (varauksin) merkitä taistelua itsevaltiuden *kukistamiseksi* mutta se voi merkitä myös taistelua itsevaltiuden erinäisiä toimenpiteitä vastaan samaisen itsevaltiudellisen järjestelmän pohjalla.

Toiseksi, laskiessaan *legaalisen opposiition* yhteiskunnalliseksi taisteluksi itsevaltiutta vastaan ja sanoessaan, että työläistemme on käytävä „tätä yhteiskunnallista taistelua”,

R. M. luisuu siten siihen, ettei työläistemme ole käytävä vallankumouksellista taistelua itsevaltiutta vastaan, vaan oltava legaalaisessa oppositiiossa itsevaltiuteen nähden, t.s. hän luisuu ruokottomaan sosialidemokratian mataloittamiseen ja sen sekoittamiseen mitä kurjimpaan venäläiseen tusinaliberalismiin.

Kolmanneksi, R. M. puhuu *suoranaistu valhetta* venäläisistä sosialidemokraattisista kirjailijoista — (tosin R. M. katsoo paremmaksi moitiskella „toverillisesti” ilman osoitetta. Mutta jos hän tarkoittaa muita kuin sosialidemokraatteja, niin silloin hänen sanoissaan ei ole mitään järkeä), — että he eivät muka kiinnitä huomiota legaaliseen oppositioon. Päinvastoin, niin „Työn vapautus” ryhmä ja P. B. Axelrod muun muassa, kuin myös „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Manifesti” ja kirjanen „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät” (jonka on julkaissut „Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue” ja jonka Axelrod on nimittänyt „Manifestin” *kommentoimiseksi*) — eivät ainoastaan ole olleet kiinnittämättä huomiota legaaliseen oppositioon, vaan myös selittäneet täysin tarkoin sen suhdetta sosialidemokratiaan.

Selittäkäämme tätä kaikkea. Minkälaista „taistelua itsevaltiutta vastaan” käyvät zemstvomme, yleensä liberaaliset yhdistykset ja liberaalinen lehdistö? Käyvätkö ne taistelua itsevaltiutta vastaan, taistelua itsevaltiuden kukistamiseksi? *Eivät, sellaista taistelua ne eivät ole koskaan käyneet eivätkä käy.* Sellaista taistelua käyvät vain vallankumoukselliset, jotka useinkin ovat lähtöisin liberaalisten yhteiskuntapiiriin keskuudesta ja joilla on tukenaan yhteiskuntapiirien myötätunto. Mutta vallankumoustaistelun käyminen ei ole lainkaan samaa kuin olla myötätuntoinen vallankumouksellisille ja antaa heille tukea; taistelu itsevaltiutta vastaan ei ole lainkaan samaa kuin legaalinen oppositio itsevaltiutta kohtaan. Venäjän liberaalit osoittavat tyytymättömyyttään itsevaltiutta kohtaan vain sellaisessa muodossa, jollaisessa itsevaltius itse sen *sallii*, t.s. jollaisen itsevaltius tunnustaa itsevaltiudelle vaarattomaksi. Liberaalisen opposiition huomattavimpana ilmauksena ovat olleet vain liberaalien *anomukset* tsaarihallitukselle kansan ottamisesta mukaan hallintaan. Ja liberaalit ovat joka kerta kestäneet kärsivällisesti ne poliisin karkeat kiellot, joita noihin anomuksiin on annettu, ovat sietäneet niitä laittomia ja julmia vainoja,

joilla santarmihallitus on palkinnut yksinpä laillisetkin oman mielipiteen ilmausyritykset. Liberaalisen oppositiion selittäminen muitta mutkitta yhteiskunnalliseksi taisteluksi itsevaltiutta vastaan merkitsee suoranaista asian *väärentämistä*, sillä venäläiset liberaalit eivät ole koskaan organisoineet vallankumouksellista puoluetta käydäkseen taistelua itsevaltiuden kukistamiseksi, vaikka he aina olisivat voineet ja voisivat löytää sitä varten sekä aineellisia varoja että venäläisen liberalismiin ulkomaisia edustajia. Mutta R. M. ei ainoastaan väaristele asiaa, vaan vieläpä sotkee siihen suuren venäläisen sosialistin N. G. Tshernyshevskin nimen. „Työläisten liittolaisina tässä taistelussa”, kirjoittaa R. M. „ovat kaikki Venäjän edistykselliset yhteiskuntakerrokset, jotka puolustavat yhteiskunnallisia etujaan ja instituutioitaan ja käsittävät selvästi omat yhteiset etunsa „eivätkä unohda koskaan sitä” (R. M. siteeraa Tshernyshevskiä), miten suuri „ero on siinä, tehdäänkö jokin muutos hallituksen riippumattoman päätöksen mukaan vaiko yhteiskuntapiirien muodollisesta vaatimuksesta”. Jos tällä lausunnolla tarkoitetaan kaikkia „yhteiskunnallisen taistelun” edustajia, niinkuin R. M. sen ymmärtää, t.s. kaikkia venäläisiä liberaaleja, niin se on suoranaista *väärennystä*. Venäläiset liberaalit eivät ole koskaan asettaneet hallitukselle muodollisia vaatimuksia, ja juuri sen takia venäläiset liberaalit eivät ole koskaan näytelleet eivätkä voi mitenkään nytkään näytellä *itsenäistä* vallankumouksellista osaa. Työväenluokan ja sosialidemokratian liittolaisina eivät voi olla „kaikki edistykselliset yhteiskuntakerrokset”, vaan ainoastaan vallankumoukselliset puolueet, joita tämän yhteiskunnan jäsenet perustavat. Sen sijaan liberaalit yleensä voivat ja heidän pitää olla vain *eräänä* lisävoimien ja varojen *lähteenä* vallankumoukselliselle työväenpuolueelle (niinkuin P. B. Axelrod onkin aivan selvästi sanonut edellä mainitussa kirjassaan). Juuri sen vuoksihan N. G. Tshernyshevski niin armottomasti pilkkasikin „Venäjän edistyksellisiä yhteiskuntakerroksia”, että ne eivät ymmärtäneet välttämättömyyttä esittää hallitukselle muodollisia vaatimuksia ja seurasivat välinpitämättöminä, miten heidän keskuudestaan nousseet vallankumoukselliset tuhoutuivat itsevaltiudellisen hallituksen iskujen alla. Tässä yhteydessä R. M. siteeraa Tshernyshevskiä kerrassaan tolkuttomasti, ja yhtä tolkuttomia ovat ne „Erillisliitteen” toisessa artikkelissa olevat

Tshernyshevskin kirjoituksista mielivaltaisesti temmatut sitaattipalaset, joilla pyritään todistamaan, ettei Tshernyshevski muka ollut utopisti ja etteivät Venäjän sosialidemokraatit muka ole antaneet täyttä arvoa „suuren venäläisen sosialistin” merkitykselle. Tshernyshevskistä kirjoittamassa kirjassaan („Sotsial-Demokrat”-kokoelmassa⁹¹ olleet kirjoitukset, jotka julkaistiin erillisenä kirjana saksan kielellä) Plehanov on kyllin arvostanut Tshernyshevskin merkitystä ja tehnyt selväksi hänen suhteensa Marxin ja Engelsin teoriaan. „Rabotshaja Myslin” toimitus sen sijaan on vain osoittanut itsensä kykenemättömäksi antamaan missään määrin yhtenäistä ja kaikinpuolista arviota Tshernyshevskistä, hänen vahvoista ja heikoista puolistaan.

Venäjän sosialidemokratian „nykyhelken kysymyksenä” ei ole lainkaan se, kuinka liberaalien olisi käytävä „yhteiskunnallista taistelua” (jolla *R. M.*, kuten olemme huomanneet, tarkoittaa legaalista oppositiota), vaan se, miten olisi järjestettävä vallankumouksellinen, absolutismin kukistamiseksi taisteleva työväenpuolue, joka voisi nojautua *kaikkiin* oppositiioaineksiin Venäjällä ja käyttää kaikkia oppositiion ilmauksia vallankumouksellista taistelua varten. Siihen tarvitaan nimenomaan vallankumouksellista työväenpuoluetta, sillä Venäjällä voi vain työväenluokka taistella päättävästi ja johdonmukaisesti demokratian puolesta, sillä ilman tällaisen puolueen energistä vaikutusta liberaaliset ainekset „voivat jäädä velton toimeettoman, torkkuvan voiman tilaan” (P. B. Axelrod, siteerattu kirjaneen, s. 23). Sanoessaan, että „edistyksellisimmät kerrokset” käyvät „todellista (!) yhteiskunnallista taistelua itsevaltiutta vastaan” (*R. M.*:n kirjoitus, s. 12), että „pääkysymyksenä meillä on, kuinka työläistemme on käytävä tätä yhteiskunnallista taistelua itsevaltiutta vastaan”, — sanoessaan tuolla tavoin *R. M.* itseasiassa luopuu kokonaan sosialidemokratian puolesta. Meille ei jää muuta neuvoksi kuin kehoittaa vakavasti „Rabotshaja Myslin” toimittajia ajattelemaan harkitusti sitä, minne he oikein haluavat mennä ja missä on heidän oikea paikkansa: vallankumouksellisten joukossako, jotka vievät työtätekevien luokkien keskuuteen yhteiskunnallisen vallankumouksen lipun ja haluavat organisoida työtätekeviä poliittiseksi vallankumouspuolueeksi, vaiko liberaalien joukossa, jotka käyvät omaa „yhteiskunnallista taisteluaan” (t.s. ovat legaalisessa oppositiiossa). Sillä näet työläisten

„yhteiskunnallisen omatoimisuuden” teoriassa, „yhteiskunnallisen keskinäisavun” ja 10-tuntiseen työpäivään „toistaiseksi” rajoittuvien ammattikuntaliittojen teoriassa, zemstvojen, liberaalisten yhdistysten y.m. itsevaltiudenvastaisen „yhteiskunnallisen taistelun” teoriassa ei ole kerrassaan mitään sosialistista, mitään sellaista, mitä eivät liberaalit tunnustaisi! Sillä oikeastaan koko „Rabotshaja Myslin” ohjelma (mikäli tässä voidaan puhua ohjelmasta) kallistuu siihen, että Venäjän työläiset jätetään omaan kehittymättömyyteensä ja pirstoutuneisuuteensa ja että heidät tehdään *liberaalien hännäksi!*

Eräästä R. M:n lauseet ovat erikoisen kummallisia. „Pahana puolena on ainoastaan se”, pahoittelee R. M., „että vallankumouksellinen intelligenssimme, jota valtiollinen poliisi julmasti vainooa, pitää tätä valtiollista poliisia vastaan käytävää taistelua poliittisena taisteluna itsevaltiutta vastaan”. Mitä järkeä voi olla tuollaisessa sanonnassa? Sen tähden valtiollista poliisia juuri sanotaankin valtiolliseksi, että se vainooa itsevaltiuden vihollisia ja niitä, jotka taistelevat sitä vastaan. Sen tähden „Rabotshaja Myslkin”, niin kauan kun se ei ole vielä muuttunut lopullisesti liberaaliseksi, taistelee valtiollista poliisia vastaan, — kuten taistelevat sitä vastaan Venäjän vallankumoukselliset ja sosialistit ja kaikki tietoiset työläiset. Siitä tosiasiasta, että valtiollinen poliisi vainooa armottomasti sosialisteja ja työläisiä, että itsevaltiudella on „joustava organisaationsa”, „taitavia ja ovelia valtiomiehiä” (R. M:n kirjoituksesta, s. 7), siitä tosiasiasta voi seurata vain kaksi johtopäätöstä: pelkurimainen ja surkea liberaali tekee tästä sen johtopäätöksen, että kansamme yleensä ja työläiset muun muassa ovat vielä heikosti valmentuneita taistelemaan ja että kaikki toiveet on asetettava zemstvojen, liberaalisen sanomalehdistön y.m.s. käymään „taisteluun”, koska se on „todellista taistelua itsevaltiutta vastaan”, eikä ainoastaan taistelua valtiollista poliisia vastaan. Sosialisti ja jokainen tietoinen työläinen tekee tästä sen johtopäätöksen, että myös työväenpuolueen pitää pyrkiä kaikin voimin „joustavaan organisaatioon”, kehittämään eturivin työläisistä ja sosialisteista „taitavia ja käteviä vallankumousmiehiä”, jotka nostaisivat työväenpuolueen demokratian esitaistelijaksi ja kykenisivät saamaan kaikki opposiitoinaokset sen ympärille.

„Rabotshaja Myslin” toimittajat eivät huomaa astuneensa kaltevalle pinnalle, jota pitkin he luisuvat edellistä johtopäätöstä kohti!

Taikka vielä: „Meitä hämmästyttää näissä ohjelmissa”, s.o. sosialidemokraattien ohjelmissa, kirjoittaa *R. M.*, „myös se, että he asettavat aina etualalle ne etuisuudet, joita tarjoaa työläisten toiminta (meillä olemattomassa) parlamentissa, samalla kun he sivuuttavat täydellisesti huomiotta... miten tärkeitä on työläisten osallistuminen” tehtailijain lainsäädäntökokouksiin, tehdasasiain hallintoihin, kaupunkien kunnalliseen itsehallintoon (s. 15). Ellei aseteta etualalle parlamentin etuisuuksia, niin mistä työläiset sitten saavat tietää poliittisista oikeuksista ja poliittisesta vapautuksesta? Jos ollaan vaiti näistä asioista, niinkuin sanomalehti „Rabotshaja Mysl” on, niin eikö se merkitse poliittisen tiedottomuuden ylläpitämistä työväen alempien kerrosten keskuudessa? Mitä tulee työläisten osallistumiseen kaupunkien kunnalliseen hallintoon, niin yksikään sosialidemokraatti ei ole koskaan eikä missään kiistänyt sitä, etteikö työläissosialistien toiminta kaupunkien itsehallinnoissa olisi hyödyllistä ja tärkeää, mutta naurettavaa on puhua siitä Venäjällä, missä ei ole mahdollista minkäänlainen julkinen sosialismin ilmeneminen, missä työläisten viehättäminen kaupunkien itsehallintoon (jos se olisikin mahdollista) itse asiassa merkitsisi valvutuneiden työläisten vetämistä pois sosialistisesta työväenasiasta liberalismiin.

„Valvutuneimpien työläiskerrosten suhtaantuminen tällaiseen (itsevaltiudelliseen) hallitukseen”, — sanoo *R. M.*, „...on yhtä ymmärrettävää kuin on työläisten suhtaantuminen tehtailijoihinkin”. Terveen ihmisjärjen mukaan siitä seuraa, että valvutuneimmat työläiskerrokset ovat siis vähintään yhtä tietoisia sosialidemokraatteja kuin intelligenttien keskuudesta lähteneet sosialistit ja sen tähden tolkutonta ja vahingollista on „Rabotshaja Myslin” pyrkimys erottaa ne toisistaan. Siis Venäjän työväenluokka on jo luonut ja nostonut itsenäisesti esiin aineksia itsenäisen poliittisen työväenpuolueen perustamista varten. Mutta siitä tosiasiasta, että valvutuneet työläiskerrokset ovat poliittisesti tietoisia, „Rabotshaja Myslin” toimittajat tekevät sen johtopäätöksen... että näitä etumaisia pitää kiskoa takaisin, jotta voitaisiin polkea paikallaan! „Minkälaista taistelua toivotaan työläisten käyvän?” — kysyy *R. M.* ja

vastaa: toivottavaa on sellainen taistelu, mikä on mahdollista, ja mahdollista on se taistelu, jota työläiset „käyvät” „tällä hetkellä”!!! Vaikeaa on räikeämmässä muodossa ilmaista sitä tulkutonta ja periaatteetonta opportunistia, jonka saastuttamia ovat muodissa olevaan „bernsteiniläisyyteen” viehättyneet „Rabotshaja Myslin” toimittajat! Toivottavaa on se, mikä on mahdollista, ja mahdollista on se, mikä on tällä hetkellä olemassa! Tämähän on aivan samaa kuin jos henkilölle, joka hankkiutuu lähtemään pitkälle ja vaikealle matkalle, jonka varrella hänellä tulee olemaan paljon esteitä ja paljon vihollisia, jos tällaiselle henkilölle hänen kysyessä: minne minun on mentävä? vastattaisiin: toivottavasti sinne, minne on mahdollista, ja mahdollista on mennä sinne, minne olet parastaikaa menossa! Tämä juuri on nihilismiä, mutta ei kuitenkaan vallankumouksellista, vaan opportunistista nihilismiä, jota osoittavat joko anarkistit taikka porvarilliset liberaalit! „Kehoittaessaan” Venäjän työläisiä käymään „osittaista” ja „poliittista” taistelua (jota paitsi poliittisella taistelulla ei tarkoiteta taistelua itsevaltiutta vastaan, vaan ainoastaan „taistelua kaikkien työläisten aseman parantamiseksi”), R. M. suoranaisesti kehoittaa Venäjän työväenliikettä ja Venäjän sosialidemokratiaa ottamaan *askeleen taaksepäin*, hän kehoittaa itse asiassa työläisiä eroamaan sosialidemokraateista ja heittämään siten kokonaan yli laidan Euroopassa ja Venäjällä hankitun kokemuksen! Käydäkseen taistelua asemansa parantamiseksi ja vain sellaista taistelua työläiset eivät tarvitse lainkaan sosialisteja. Kaikissa maissa on olemassa työläisiä, jotka käyvät taistelua asemansa parantamiseksi tietämättä mitään sosialismista tahi suhtautuen siihen jopa vihamielisestikin.

„Ja lopuksi”, kirjoittaa R. M., „pari sanaa siitä, miten me käsitämme työväen sosialismin”. Edellä esitetyn jälkeen lukijan on jo helppo kuvitella, minkälainen tuo „käsitys” on. Se on yksinkertaisesti kopio Bernsteinin „muoti”-kirjasta. Proletariaatin luokkataistelun tilalle meidän „nuoret” sosialidemokraattimme asettavat „työläisten yhteiskunnallisen ja poliittisen omatoimisuuden”. Kun palautamme mieliin, miten R. M. käsittää *yhteiskunnallisen „taistelun”* ja „politiikan”, niin meille käy selväksi, että se on suoranaista palaamista eräiden venäläisten legaalisten kirjailijain „formulaan”. Sen asemesta, että osoittaisi

tarkasti sosialismin päämäärän (ja olemuksen): maan, tehtaisten y.m., yleensä kaikkien tuotantovälineiden siirtyminen koko yhteiskunnan omistukseen ja kapitalistisen tuotannon vaihtaminen tuotantoon, jota harjoitetaan yleisen suunnitelman mukaan yhteiskunnan kaikkien jäsenten hyväksi, sen asemesta *R. M.* viittaa ensin ammattikunnallisten ja kulutusliittojen kehitykseen ja sanoo vain ohiniennen, että sosialismi johtaa kaikkien tuotantovälineiden täydelliseen yhteiskunnallistamiseen. Sen sijaan lihavin kirjakkein painetaan, että „socialismi on vain nykyaikaisen yhteiskunnallisuuden kehittymistä entistä korkeammalle” — Bernsteiniltä lainattu lause, mikä ei ole ainoastaan selittämättä, vaan hämää sosialismin merkityksen ja olemuksen. Kaikki liberaalit ja kaikki porvarit kannattavat ehdottomasti „nykyaikaisen yhteiskunnallisuuden kehittämistä”, joten kaikki he riemastuvat *R. M.*:n lausunnon johdosta. Mutta siitä huolimatta porvarit ovat sosialismin *vihollisia*. Asia on siten, että „nykyaikaisessa yhteiskunnallisuudessa” on sangan paljon erilaisia puolia ja tätä yleistä sanontaa käyttävistä toiset tarkoittavat toista ja toiset toista puolta. Siis sen asemesta, että selittäisi työläisille luokkataistelun ja sosialismin käsitteitä, *R. M.* esittää vain hämäriä ja sekoittavia fraaseja. Ja lopuksi, sen sijaan, että osoittaisi sen keinon, minkä nykyaikainen sosialismi on asettanut sosialismin toteuttamiskeinoksi — järjestyneen proletariaatin valtaama poliittinen valta — sen sijaan *R. M.* puhuu vain tuotannon siirtymisestä heidän (työläisten) yhteiskunnalliseen hallintaansa taikka demokratisoidun yhteiskunnallisen esivallan hallintaan, vallan, joka on demokratisoitu „sitä tietä, että he (työläiset) ottavat toimeliaasti osaa hallinnoissa kaikenlaisten tehdasasioiden käsittelyyn, sovinto-oikeuksien istuntoihin, kaikenlaisiin kokouksiin, valiokuntiin ja neuvotteluihin, joissa laaditaan työväenlakeja, sitä tietä, että työläiset osallistuvat kunnalliseen itsehallintoon, ja vihdoin, maan yleiseen edustuslaitokseen”. Täten „Rabotshaja Myslin” toimittajat sisällyttävät työväen sosialismiin vain sen, mikä voidaan saavuttaa *rauhallista* tietä, sulkien pois vallankumouksellisen tien. Tämä sosialismin kaventaminen ja sen tyypistäminen tavalliseksi porvarilliseksi tusinaliberalismiksi on taaskin tavallisan suuri takaskel kaikkien Venäjän sosialidemokraattien ja eurooppalaisten sosialidemokraattien suuren, valtavan enemmistön

katsomuksista. Tietysti työväenluokka mieluummin ottaisi vallan *rauhallista* tietä käsiinsä (olemme edellä jo sanoneet, että tämän vallan anastamisen voi suorittaa vain järjestynyt työväenluokka, joka on käynyt luokkataistelun koulua), mutta järjetöntä olisi proletariaatin taholta *kieltäytyä* ottamasta valtaa vallankumouksellisin keinoin, se olisi *järjettömyyttä* sekä teoreettiselta että käytännöllis-poliittiselta kannalta ja merkitsisi vain häpeällistä perääntymistä porvariston ja kaikkien omistavien luokkien edessä. Hyvin luultavaa — vieläpä luultavinta — on se, että porvaristo ei tee sovinnolla myönnytyksiä proletariaatille, vaan turvautuu ratkaisevalla hetkellä etuoikeuksiensa suojelemiseksi väkivaltaan. Silloin ei työväenluokalle jää muuta keinoa tarkoitustensa toteuttamiseksi kuin vallankumous. Senpä takia „työväensosialismin” ohjelma puhuukin yleensä poliittisen vallan valtaamisesta, *määrittelemättä* tämän valtaamisen tapaa, sillä tämän tavan valinta riippuu tulevaisuudesta, joka ei ole tarkalleen määriteltävissämme. Mutta joka tapauksessa proletariaatin toiminnan rajoittaminen pelkääntään rauhalliseksi „demokratisoimiseksi” merkitsee, toistamme sen, aivan mielivaltaista työväensosialismi-käsitteen typistämistä ja mataloittamista.

Emme ryhdy käsittelemään yhtä yksityiskohtaisesti „Erillisliitteen” muita kirjoituksia. Tshernyshevskin kuoleman 10-vuotispäivän johdosta julkaistusta kirjoituksesta olemme jo maininneet. Mitä tulee „Rabotshaja Myslin” toimittajien propagoimaan bernsteiniläisyyteen, johon yleensä maailman kaikki sosialismin viholliset ja erikoisesti porvarilliset liberaalit ovat niin hanakasti tarttuneet ja jota vastaan saksalaisten sosialidemokraattien ja saksalaisten tietoisten työläisten valtava enemmistö on jyrkästi esiintynyt (Hannoverin edustajakokouksessa), mitä tähän bernsteiniläisyyteen tulee, niin tässä ei ole paikallaan puhua siitä seikkaperäisemmin. Meitä kiinnostaa tässä *venäläinen* bernsteiniläisyys, ja olemme jo osoittaneet, miten rajatonta ajatusten sekavuutta, miten täydellistä itsenäisten katsomusten puuttumista, miten jyrkkää taka-askelta „meikäläinen” bernsteiniläisyytemme edustaakaan Venäjän sosialidemokratian katsomuksiin verrattuna. Saksalaisesta bernsteiniläisyydestä annamme mieluummin saksalaisten itsensä puhua. Huomautamme vain vielä, että venäläinen bernsteiniläisyys on vielä äärettömän paljon alempana kuin

saksalainen. Bernsteinille, huolimatta kaikista hänen virheistään ja huolimatta hänen ilmeisestä pyrkimyksestään ottaa taka-askeleita sekä teoreettisessa että poliittisessa suhteessa, on jäänyt vielä sen verran järkeä ja tunnollisuutta, että hän *kieltäytyi*, kun ei itse päätenyt mihinkään uuteen teoriaan tai ohjelmaan, *tekemästä muutosesityksiä* Saksan sosialidemokratian ohjelmaan ja ratkaisevalla viime hetkellä ilmoitti hyväksyvänsä Bebelin päätöslauselman, joka julisti juhlallisesti koko maailmalle, että Saksan sosialidemokratia pysyy entisessä vanhassa ohjelmassaan ja vanhassa taktiikkassaan. Entä meidän venäläiset bernsteiniläisemme? Tekevätkö sadannettakaan osaa siitä, mitä Bernstein on tehnyt, he menevät niin pitkälle, etteivät tahdo tietää kerrassaan mitään siitä tosiasiasta, että kaikki Venäjän sosialidemokraattiset järjestöt laskivat vuonna 1898 perustuksen „Venäjän sosialidemokraattiselle työväenpuolueelle”, julkaisivat sen „Manifestin” ja julistivat „Rabotshaja Gazetan” puolueen viralliseksi äänenkannattajaksi ja että kaikki nämä aikaansaannokset perustuvat täydellisesti Venäjän sosialidemokraattien „vanhaan” ohjelmaan. Bernsteiniläisemme eivät näy tajuavankaan sitä, että hyljätessään nämä vanhat ja omaksuessaan uudet katsomukset, heidän siveellinen velvollisuutensa, velvollisuutensa koko Venäjän sosialidemokratiaa ja niitä sosialisteja ja työläisiä kohtaan, jotka ovat antaneet kaikki voimansa „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen” valmistelemiseksi ja perustamiseksi ja joista nyt suurin osa on Venäjän vankiloissa — tämä velvollisuus vaatii, että uusien katsomusten edustajat eivät rajoittuisi pistelemään nurkan takaa joitakin „vallankumouksellisiamme” yleensä, vaan sanoisivat suoraan ja selvästi, kenen kanssa nimenomaan ja minkä suhteen nimenomaan he eivät ole samaa mieltä, nimenomaan minkälaiset uudet katsomukset ja uuden ohjelman he asettavat entisten tilalle.

Käsiteltäväksemme on jäänyt vielä yksi ja melkeinpä tärkein kysymys: miten *on selitettävissä* tällaisen taannehtivan suuntauksen syntyminen Venäjän sosialidemokratiassa? Yksistään „Rabotshaja Myslin” toimittajien persoonalliset ominaisuudet, yksistään muotiin tulleen bernsteiniläisyyden vaikutus eivät mielestämme voi olla asian selityksenä. Mielestämme sen selityksenä on pääasiallisesti Venäjän sosialidemokratian historiallisen kehityksen erikoi-

suus, joka on synnyttänyt — ja jonka *on täytynyt* synnyttää *väliaikaisesti* — ahdasta työväensosialismin ymmärtämistä.

80-luvulla ja 90-luvun alussa, jolloin sosialidemokraatit alkoivat käytännöllisen toimintansa Venäjällä, heidän edessään olivat ensinnäkin narodnajavoljalaiset, jotka moittivat heitä siitä, että he vetäytyvät syrjään poliittisesta taistelusta, mihin Venäjän vallankumousliikkeen perintö velvoittaa, ja joiden kanssa sosialidemokraatit kiivaasti polemisoiivat, ja toiseksi, Venäjän liberaaliset yhteiskuntapiirit, jotka niin ikään olivat tyytymättömiä vallankumousliikkeen kääntymiseen narodnajavoljalaisuudesta sosialidemokratiaan. Molempia vastaan käyty polemiikki on pyörinyt politiikkaa koskevan kysymyksen ympärillä. Taistellessaan narodnajavoljalaisten ahdasta käsitystä vastaan, jotka typistivät politiikan salaliittoiluksi, sosialidemokraatit saattoivat esiintyä ja esiintyivät toisinaan politiikkaa vastaan yleensä (koska vallitsevana oli tietty ahdas käsitys politiikasta). Toisaalta liberaalisten ja radikaalisten porvarillisten „piirien” salongeissa sosialidemokraatit saattoivat usein kuulla valitettavan sitä, että vallankumoukselliset ovat luopuneet terrorista: henkilöt, jotka vapisevat eniten nahkansa vuoksi eivätkä antaneet ratkaisevalla hetkellä mitään tukea niille sankareille, jotka antoivat iskuja itsevaltiudelle, nuo henkilöt syyttivät tekopyhästi sosialidemokraatteja poliittisesta indifferentisyydestä ja halusivat kiihkeästi sellaisen puolueen uudestisyntymistä, joka noppisi heille kastanjoita tulesta. Luonnollista on, että sosialidemokraatit alkoivat tuntea vihamielisyyttä noita tuollaisia ihmisiä ja heidän fraasejaan kohtaan syventyen pienempään, mutta sen sijaan vakavampaan propagandatyöhön tehdasproletariaatin keskuudessa. Tällä työllä oli alussa kiertämättömästi rajoittunut luonne, mikä kuvastui eräiden sosialidemokraattien suppeissa lausunnoissakin. Mutta tämä rajoittuneisuus ei silti pelästyttänyt niitäkään sosialidemokraatteja, jotka eivät lainkaan unohtaneet Venäjän työväenliikkeen suuria historiallisia päämääriä. Ei haittaa, vaikka sosialidemokraatit *sanoissaan* ovat toisinaan rajoittuneita: sen sijaan *heidän teoillaan* on laajuutta. Sen sijaan he eivät sulkeudu hyödyttömiin salaliittoihin, eivät lyöttäydy porvarillisen liberalismiin Balalaikinien⁹² seurauksen, vaan menevät sen luokan keskuuteen, joka yksin on todella vallankumouksellinen luokka, ja edistävät sen voimien kehittymistä!

Tämä rajoittuneisuus tulee katoamaan itsestään joka askeleella sosialidemokraattisen propagandan laajetessa, ajattelivat he. Niin sitten todellisuudessa kävikin huomattavassa määrin. Alettiin siirtyä propagandasta laajaan agitaatioon. Laaja agitaatio alkoi luonnollisesti nostaa esiin yhä enemmän tietoisia eturivin työläisiä; alkoi muodostua vallankumouksellisia järjestöjä (Pietarin, Kievin ynnä muut „Taisteluliitot”, Juutalaisten työväenliitto). Nämä järjestöt alkoivat luonnollisesti pyrkiä yhteen, mikä niille lopulta onnistuikin: ne yhdistyivät ja laskivat perustan „Venäjän sosialidemokraattiselle työväenpuolueelle”. Tuntui siltä, ettei entiselle rajoittuneisuudelle ole nyt jäänyt enää mitään maaperää ja että siitä luovutaan lopullisesti. Mutta kävikin toisin: agitaation laajentuminen johti sosialidemokraatit kosketuksiin proletariaatin alimpien, kehittyttäimimpien kerrosten kanssa; näiden kerrosten mukansaaminen vaati agitaattorilta taitoa mukautua kaikkein alimpaan käsitystasoon, totutti asettamaan etualalle „tämän hetken vaatimukset ja edut” sekä lykkäämään tuonnemmaksi kauaskantoiset sosialismin ja poliittisen taistelun ihanteet. Sosialidemokraattisen toiminnan hajallinen, näpertelymäinen luonne, äärimmäisen heikko yhteys eri kaupunkien kerhojen välillä, Venäjän sosialidemokraattien ja heidän ulkomaisten tovereittensa välillä, joilla on sekä laajemmat tiedot että rikkaampi vallankumouksellinen kokemus ja avarampi poliittinen näköpiiri, johtivat luonnollisesti siihen, että tätä (*aivan välttämätöntä*) puolta sosialidemokraattisessa toiminnassa liioiteltiin suhteettomasti ja se saattoi eräiden henkilöiden tajunnassa johtaa muiden puolien unohtamiseen, semmitenkin kun jokaisen palon yhteydessä joutui tietoisimpia työläisiä ja intelligenttejä pois toimivan armeijan riveistä eikä vielä ollut voinut muodostua lujia vallankumouksellisia perinteitä eikä perinteellistä jatkuvaisuutta. Juuri tätä yhden puolen suhteetonta liioittelua sosialidemokraattisessa toiminnassa me pidämmekin pääsyynä surkeaan perääntymiseen venäläisen sosialidemokratian ihanteista. Lisätkää tähän muotikirjoihin viehättyminen, se, ettei tunneta Venäjän vallankumouksellisuuden historiaa, sekä lapsellinen originellisuuden havittelu, niin saatte kaikki ne ainekset, mitkä muodostavat „taannehtivan suuntauksen Venäjän sosialidemokratiassa”.

Näin muodoin meidän on pysähdyttävä yksityiskokotai-
semmin kysymykseen, joka koskee proletariaatin valveutu-
neimpien kerrosten suhdetta sen alempiin kerroksiin ja
molempien kerrosten keskuudessa tapahtuvan sosialidemo-
kraattisen toiminnan merkitystä.

Kaikkien maiden työväenliikkeen historia osoittaa, että
ensimmäisinä ja helpoimmin omaksuvat sosialismin aatteita
parhaimmassa asemassa olevat työläiskerrokset. Etupäässä
heistä tulee niitä eturivin työläisiä, joita mikä tahansa
työväenliike aina nostaa esiin, työläisiä, jotka osaavat
hankkia työläisjoukkojen täyden luottamuksen, työläisiä,
jotka pyhittävät itsensä kokonaan proletariaatin valistami-
sen ja järjestämisen asialle, työläisiä, jotka täysin tietoi-
sesti omaksuvat sosialismin ja jotka ovat jopa itsenäisesti-
kin kehittäneet sosialistisia teorioita. Jokainen elinkykyinen
työväenliike on nostanut esiin sellaisia työläisten johtajia,
omia Proudhonejaan ja Vaillanttejaan, Weitlingejä ja
Bebeleitään. Ja meidänkin työväenliikkeemme Venäjällä
lupaa olla jäämättä siinä suhteessa jälkeen eurooppalaisesta
liikkeestä. Samaan aikaan, kun sivistyneet piirit menettä-
vät mielenkiintonsa rehellistä, illegaalista kirjallisuutta
kohtaan, työläisten keskuudessa kasvaa kiihkeä pyrkimys
tietoon ja sosialismiin, työläisten keskuudesta nousee esiin
todellisia sankareita, joilla — huolimatta kurjista elinolois-
taan ja tylsyyttävästä orjantyyöstä tehtaalla — on silti niin
paljon sisua ja tahdonvoimaa, että he jaksavat opiskella,
opiskella ja opiskella sekä kehittää itseään tietoisiksi sociali-
demokraateiksi, „työläisintelligenssiksi”. Venäjällä on jo
tätä „työläisintelligenssiä” ja meidän on tehtävä kaikkemme
sen hyväksi, jotta sen rivit taajenisivat jatkuvasti, sen
suuria älyllisiä vaatimuksia tyydytettäisiin täydellisesti ja
sen riveistä nousisi Venäjän sosialidemokraattisen työväen-
puolueen johtajia. Sanomalehden, joka tahtoo tulla kaikkien
Venäjän sosialidemokraattien äänenkannattajaksi, pitää sen
tähtenä olla valveutuneiden työläisten tasolla; sen ei pidä
ainoastaan olla alentamatta keinotekoisesti tasoaan, vaan
päinvastoin sen on kohotettava sitä yhtämittä, seurattava
maailman sosialidemokratian kaikkia taktillisia, poliittisia
ja teoreettisia kysymyksiä. Vain silloin tulevat työläis-
intelligenssin tarpeet tyydytetyiksi, ja se ottaa itse omiin
käsiinsä Venäjän työväenasian, ja siis myös vallankumouk-
sen asian Venäjällä.

Määrällisesti vähälukuista eturivin työläiskerrosta seuraa laaja työläisten keskikerros. Nämäkin työläiset pyrkivät kiihkeästi sosialismiin, ovat mukana työläiskerhoissa, lukevat sosialistisia sanomalehtiä ja kirjoja, ottavat osaa agitaatioon, eroten edellisestä kerroksesta vain siinä, että heistä ei voi tulla aivan itsenäisiä sosialidemokraattisen työväenliikkeen johtajia. Siitä sanomalehdestä, joka on puolueen äänenkannattaja, keskitason työläinen ei ymmärrä eräitä kirjoituksia, hän ei pysty täydellisesti tekemään itselleen selväksi jotain mutkallista teorian tai käytännön kysymystä. Mutta tästä ei lainkaan seuraa, että sanomalehden pitäisi aleta suuren lukijajoukkonsa tasolle. Päinvastoin, sanomalehden pitää nimenomaan nostaa lukijajainsa tasoa ja olla apuna nostamassa työläisten keskikerroksesta esiin eturivin työläisiä. Syventyneenä *paikalliseen* käytännölliseen toimintaan ja ollen eniten kiinnostunut työväenliikkeen tapahtumista ja lähimmistä agitaatiokysymyksistä, tällaisen työläisen on yhdistettävä jokainen tekonsa ajatukseen koko Venäjän työväenliikkeestä yleensä, sen historiallisesta tehtävästä, sosialismin lopullisesta päämäärästä, ja siksi sanomalehden, jonka lukijajoukon suuren enemmistön muodostavat keskitason työläiset, pitää ehdottomasti jokaiseen paikalliseen ja suppeaan kysymykseen yhdistää sosialismi ja poliittinen taistelu.

Ja vihdoin, keskikerrosta seuraavat proletariaatin alimpien kerrosten suuret joukot. Hyvin mahdollista on, ettei sosialistinen sanomalehti ole lainkaan tai melkein lainkaan heidän tajuttavissaan (onhan Länsi-Euroopassakin sosialidemokraattisten valitsijoiden luku paljon suurempi kuin sosialidemokraattisten sanomalehtien lukijoiden määrä), mutta olisi järjetöntä tehdä tästä sellaista johtopäätöstä, että sosialidemokraattien sanomalehden pitäisi mukautua työläisten mahdollisimman alhaiseen tasoon. Tästä seuraa vain, että näihin kerroksiin on vaikuteettava agitaation ja propagandan muilla keinoilla: mahdollisimman helpotajuisesti kirjoitetuilla kirjasilla, suullisella agitaatiolla ja — mikä tärkeintä — paikallisten tapahtumien johdosta laadituilla lentolehtisillä. Sosialidemokraattien ei pidä rajoittua tähänkään: hyvin mahdollista on, että legaalisen valistustyön on oltava alkuna alimpien työläiskerrosten tietoisuuden herättämiseksi. On erittäin tärkeää, että

puolue käyttää hyväksi tällaista toimintaa, suuntaa sen juuri sinne, missä sitä eniten tarvitaan, ohjaa legaaliset toimihenkilöt raivaamaan sitä uutismaata, jonka sosialidemokraattiset agitaattorit sitten siementävät. Alimpien työläiskerrostojen keskuudessa harjoitettavassa agitaatiossa pitää tietysti antaa mahdollisimman paljon vapautta agitaattorin persoonallisille ominaisuuksille sekä paikan, ammattialan y.m. erikoisuuksille. „Ei pidä sekoittaa taktiikkaa ja agitaatiota”, sanoo Kautsky Bernsteiniä vastaan suunnatussa kirjassaan. „Agitaatiomenetelmän pitää mukautua yksilöllisiin ja paikallisiin olosuhteisiin. Agitaatiossa on annettava jokaisen agitaattorin valita soveliaimista keinoista, jotka ovat hänen käytettävissään: joku agitaattori vaikuttaa tehokkaimmin henkevyydellään, toinen — purevalla ivallaan, kolmas taidollaan esittää lukuisia esimerkkejä j.n.e. Agitaatiossa on agitaattorin ominaisuuksien ohella sopeuduttava myös kuulijakuntaan. Agitaattorin pitää puhua niin, että häntä ymmärretään; hänen on lähdettävä siitä, minkä kuulijat jo tietävät hyvin. Kaikki tämä on itsestään selvää ja noudatettavissa muulloinkin kuin harjoitettaessa agitaatiota talonpoikain keskuudessa. Ajurien kanssa pitää puhua toisella lailla kuin merimiesten kanssa, ja merimiesten kanssa toisin kuin latojien kanssa. *Agitaation* tulee olla *yksilöityä*, mutta *taktiikkamme*, poliittisen *toimintamme* pitää olla *yhtenäistä*” (S.* 2—3). Nämä sosialidemokraattisen teorian etumaisen edustajan sanat sisältävät mainion arvion agitaatiosta puolueen yleisessä toiminnassa. Nämä sanat osoittavat, miten perusteetonta on niiden pelko, jotka luulevat, että poliittista taistelua käyvän vallankumouksellisen puolueen muodostaminen häiritsee agitaatioyötä, työntää sen taka-alalle taikka kahlehtii agitaattorien toimintavapautta. Päinvastoin, vain järjestynyt puolue voi harjoittaa laajaa agitaatiota, antaa agitaattoreille tarpeellista ohjausta (ja aineistoa) kaikissa taloudellisissa ja poliittisissa kysymyksissä, käyttää jokaista agitaation alalla saatua paikallista menestystä opiksi ja ohjeeksi kaikille Venäjän työläisille, lähettää agitaattoreita sellaisen väen keskuuteen tai sellaisille paikkakunnille, missä he voivat toimia parhaimmalla menestyksellä. Agitaattorin kykyjä omaavat henkilöt

voivat vain järjestyneessä puolueessa omistautua kokonaan tälle asialle, mistä on hyötyä sekä agitaatiolle että sosialidemokraattisen työn muillekin puolille. Tästä näkyy, että se, joka taloudellisen taistelun takia unohtaa poliittisen agitaation ja propagandan, unohtaa sen, että työväenliike on välttämättä järjestettävä poliittisen puolueen taisteluksi, hän kaiken muun lisäksi riistää itseltään jopa mahdollisuudet saada proletariaatin alimmat kerrokset pysyvästi ja menestyksellisesti mukaan työväen asiaan.

Mutta tällaisesta toiminnan yhden puolen liioittelemisesta toisten puolten vahingoksi, kun lisäksi pyritään heittämään nämä muut puolet kokonaan yli laidan, uhkaa koitua vielä paljon pahempia seurauksia Venäjän työväenliikkeelle. Proletariaatin alimmat kerrokset voidaan suorastaan turmella, jos ne kuulevat sellaista parjausta, että Venäjän sosialidemokratian perustajat pitävät työläisiä muka vain välikappaleena itsevaltiuden kukistamiseksi, jos ne kuulevat kehoituksia rajoittua vain pyhäpäivien palauttamiseen ja ammattikunnallisiin liittoihin ja jättää syrjään sosialismin lopulliset päämäärät ja poliittisen taistelun lähimmät tehtävät. Sellaiset työläiset voivat aina joutua (ja joutuvatkin) millaisella tahansa hallituksen ja porvariston antipalalla syötettyyn onkeen. „Rabotshaja Myslin” saarnan vaikutuksesta proletariaatin alimmat kerrokset, täysin kehittymättömät työläiset, voivat tulla siihen porvarilliseen ja peräti taantumukselliseen vakaumukseen, ettei työläinen voi eikä hänen pidä välittää mistään muusta kuin palkan lisäyksestä ja pyhäpäivien palauttamisesta entiselleen („hetken edut”), että työväki voi ja sen pitää yksistään omin voimin, pelkästään „yksityisellä aloitteellisuudellaan” ajaa työväen asiaa yrittämättä yhdistää sitä sosialismiin, yrittämättä tehdä työväen asiaa koko ihmiskunnan edistykseksi ja nykytarkeäksi asiaksi. Toistamme, että kehittymättömimmät työläiset voidaan turmella tuollaisin vakaumuksin, mutta me olemme vakuuttuneita siitä, että Venäjän valveutuneimmat työläiset, ne, jotka ohjaavat työläiskerhoja ja koko sosialidemokraattista toimintaa, ne, jotka meillä nyt täyttävät vankilat ja karkoituspaiikat Arkangelin läänistä Itä-Siperiaan saakka,— että nämä työläiset hylkäävät syvällä suuttumuksella moisen

teorian. Koko liikkeen suipentaminen hetken etuja käsittäväksi merkitsee työläisten kehittymättömyydellä keinottelemista, heidän parimpien intohimojensa kiihoittamista. Se merkitsee, että katkaistaan keinotekoisesti se yhteys, mikä on työväenliikkeen ja sosialismin välillä, valvutuneimpien työläisten täysin määräytyneiden poliittisten pyrkimysten ja joukkojen vaistonvaraisten protesti-ilmausten välillä. Ja senpä takia se, että „Rabotshaja Mysl” yrittää esittää erikoista suuntausta, ansaitsee aivan erikoista huomiota ja vaatii erittäin pontevaa vastalauseita. Niin kauan kun „Rabotshaja Mysl”, nähtävästi mukautuen proletariaatin alempiin kerroksiin, karttoi huolellisesti kysymystä sosialismin lopullisesta päämäärästä ja poliittisesta taistelusta, mutta ei julistanut noudattavansa omaa erikoista suuntaustaan,— niin kauan monet sosialidemokraatit vain pyrkivät päättään luottaen siihen, että „Rabotshaja Myslin” ryhmän jäsenet kehittäessään ja laajentaessaan toimintaansa itse vapautuvat helposti tuosta ahdaskatseisuudestaan. Mutta kun henkilöt, jotka ovat tähän saakka tehneet hyödyllistä valmistavan luokan työtä, alkavat opportunistin muoti-teorioihin tarrautuen toivottaa ja julistaa kautta koko Euroopan, että he tahtovat panna koko Venäjän sosialidemokratian moniksi vuosiksi (ellei ainiaaksi) valmistavalle luokalle,— toisin sanoen, kun henkilöt, jotka ovat tähän saakka ahertaneet hyödyllisesti hunajatyönnäyriin hyväksi, alkavat nyt „julkisen demonstratiivisesti” kaataa siihen kauhalla tervaa,— niin silloin meidän on noustava jyrkästi vastustamaan tätä taannehtivaa suuntausta!

Venäjän sosialidemokratia on aina, sekä perustajiensa, „Työn vapautus” ryhmän jäsenten ominaisuudessa että niiden Venäjän sosialidemokraattisten järjestöjen ominaisuudessa, jotka ovat perustaneet „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen”, tunnustanut seuraavat kaksi perusajatusta: 1) sosialidemokratian olemus: proletariaatin luokkataistelun järjestäminen pitäen päämääränä poliittisen vallan valtaamista, kaikkien tuotantovälineiden siirtämistä koko yhteiskunnan käsiin ja kapitalistisen talouden vaihtamista sosialistiseen; 2) Venäjän sosialidemokratian tehtävänä on: järjestää Venäjän vallankumouksellinen työväenpuolue, joka asettaa lähimmäksi päämääräkseen —

itsevaltiuden kukistamisen, poliittisen vapauden valloittamisen. Kuka luopuu näistä perusajatuksista (jotka on tarkasti formuloitu „Työn vapautus” ryhmän ohjelmassa ja ilmituotu „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Manifestissa”) hän luopuu sosialidemokratiasta.

Kirjoitettu vuoden 1899 lopulla

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” 8.—9. n:rossa*

*Julkaistaan käsikirjoitusjäljennöksen
mukaan, joka on kirjoitettu
tuntemattomalla käsialalla ja
Leninin tarkastama*
